

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Zeneelmélet - Szolfézs - Diktálás 3

Egyetemi tanév 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar
1.3. Intézet	Református Tanárképző és Zeneművészeti Intézet
1.4. Szakterület	Zene
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Zeneművészet
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Zeneelmélet-Szolfézs-Diktálás 3 (Teoria muzicii - solfegiu - dictat 3)				A tantárgy kódja		TLM 3301	
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			Dr. Péter Éva						
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			Dr. Csákány Csilla						
2.4. Tanulmányi év	2	2.5. Félév	3	2.6. Értékelés módja	V	2.7. Tantárgy típusa		DF	

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	2	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	28	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium/labor	14
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					22
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					15
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					20
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					3
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszám					72
3.8. A félév összóraszám					100
3.9. Kreditszám					4

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	-
4.2. Kompetenciabeli	Fejlett éneklési készség és hallás, tiszta vokális intonáció,

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Az előadóterem audiovizuális műszerekkel való felszereltsége
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Az előadóterem audiovizuális műszerekkel és zongorával való felszereltsége; szakkönyvtár megléte

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

Szakmai/kulcs-kompetenciák	- Helyes összefüggéseket teremt a zenei szöveg és a hangzás konfigurációja között (közepes nehézségi fokon), a megszerzett hallási, valamint zenei írás-olvasási készségek alapján (beleértve a belső hallást is). - Tanulmányozza a zenét és eredeti zenei műveket a zeneelmélet megismerése érdekében. - Kottát olvas. - Dalokat gyakorol: a dalszöveget, a dallamot és a ritmust. - Énekléssel hoz létre zenei hangokat, a hangmagasság és a ritmus pontos jelölésével. - Zenei kottákat tanulmányoz és különböző előadásmódokat dolgoz ki.
Transzverzális kompetenciák	- Hatékony munkatechnikákat alkalmaz multidiszciplináris csapatban, különböző hierarchikus szinteken. - Objektíven önértékeli szakmai továbbképzési szükségleteit a munkaerőpiaci beilleszkedés és alkalmazkodás érdekében. - Képes az önmenedzselésre és önreprezentációra. - Irányítja saját szakmai fejlődését. - Megküzd a lámpalázzal.

6.2. Tanulási eredmények

Ismeretek	A hallgató/végzett hallgató érvekre alapozva bemutatja és magyarázza a zenei notáció (a zeneírás és -olvasás) alapját képező elméleteket, fogalmakat és alapelveket.
Képességek	A hallgató/végzett hallgató – hallási képességeire, zenei memóriájára, valamint zeneírási és -olvasási készségeire támaszkodva – helyesen teremti meg az összefüggést a zenei szöveg és a hangzásbeli megvalósulás között, a szakterületnek megfelelő, változó jellegű és összetettségi szinten.
Felelősség és önállóság	A hallgató/végzett hallgató önállóan elemzi és értékeli a zenei szöveg és a hangzásbeli kifejezés összhangját, a szakterületnek megfelelő, reprezentatív repertoár- és stílusbeli sokféleség keretében.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A tantárgy célja a zenei készségek (írás, olvasás, zenei gondolkodás) kialakítása és fejlesztése, amelynek elméleti alapjait a zeneelmélet, a gyakorlati alkalmazást a szolfézs, és zenediktálás biztosítja. Ez az összetett tevékenység bármilyen zenei tevékenység alapjául szolgál. Hozzásegíti az egyetemi hallgatókat, hogy a zenét, mint érthető szöveget fogják fel.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	A diák értse meg és tudja alkalmazni a zeneelméleti fogalmakat, legyen képes hallás után írásban rögzíteni egyszólamú zeneműrészleteket; legyen képes szolmizálni különböző nehézségű zeneműrészleteket; legyen képes elemezni a zeneirodalomból vett példákat az elsajátított zeneelméleti ismeretek alapján.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Dinamika. Dinamikai jelek.	-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás	Fogalmak: dinamika, fon, hangerőfokozatok, teraszdinamika Bibliográfia: Kesztlér: 62-65. Frank: Alapfokú, 24. Péter: 103-105; Giuleanu: 773-789.
2. Agogika - tempojelzés, agogikai jelek.	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: fő tempojelzések, kiegészítő jelzések, metronom. Bibliográfia: Kesztlér: 95-104. Frank: Alapfokú, 7. Péter: 101-102; Giuleanu: 752-755.
3. Zenei rövidítések, előadási jelek.	-párbeszéd -felfedeztetés -szemléltetés -közlés -modellálás	Fogalmak: ismétlés, primo, secundo, D.C. al Fine; arpeggio, staccato, legato, tenuto, portato, glissando Bibliográfia: Kesztlér: 200-209. Péter: 105-107; Giuleanu: 151-153.
4. Ékesítések (ornamentika): előke, utóka, paránytrilla, mordent, kettős ékesítés, trilla.	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: előke, utóka, paránytrilla, mordent, kettős ékesítés, trilla. Bibliográfia: Kesztlér: 210-222. Péter: 110-114; Giuleanu: 839-856.
5. Kötetlen ritmus (parlando-rubato). A gregorián ének és a zsoltárok ritmikája.	-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás	Fogalmak: parlando-rubato Bibliográfia: Kesztlér: 74-76. Giuleanu 420-422
6. Vegyes összetételű ütemek.	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: fő és mellékhangsúlyok Bibliográfia: Kesztlér: 86-90. Frank: Alapfokú, 5. Péter: 41-43; Giuleanu: 716-724.
7. Időmértékes ritmus	-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás	Fogalmak: giusto silabic bicron Bibliográfia: Ripa-Nedelcut: 44-60 Péter: 35-36; Giuleanu: 628-630.
8. Aksak ritmus.	-párbeszéd -felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: aksak Bibliográfia: Ripa-Nedelcut: 61-75. Péter: 35-36; Giuleanu: 630-633.
9. A móduszok transzpozíciója (1 és 2 kereszt és bé előjegyzés)	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: transzpozíció Bibliográfia: Frank: Alapfokú, 14-15. Giuleanu: 827-829
10. A móduszok transzpozíciója (3 és 4 kereszt és bé előjegyzés)	-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás	Fogalmak: transzpozíció Bibliográfia: Frank: Alapfokú, 17-19. Giuleanu: 827-829
11. A 4-7 kereszt és bé előjegyzésű tonalitások.	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: É, H, Fisz, Cisz-dúr; cisz, gisz, disz, aisz-moll Bibliográfia: Frank: Alapfokú, 20-24. ; Péter: 74-79; Giuleanu: 451-453.

12. A négyeshangzatok alakzatai, előfordulásuk a dúr és moll tonalitás fokain.	-párbeszéd -analízis -közlés -modellálás	Fogalmak: négyeshangzat fajtái, megfordítások Bibliográfia: Frank: Alapfokú, 24–30. Frank: Hangzó zeneelmélet: 64–85. Péter: 83-85; Giuleanu: 429-430.
13. A négyeshangzatok megfordításai; számozásuk.	-párbeszéd -szemléltetés -közlés -modellálás	Fogalmak: quint-sext, terc-quart, secund akkord Bibliográfia: Frank: Alapfokú, 30–34. Frank: Hangzó zeneelmélet: 86–90. Péter: 83-85; Giuleanu: 429-430.
14. A szűkített szeptimhangzat megfordításainak enharmóniája. Feloldási lehetőségek.	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: enharmónia, feloldás Bibliográfia: Frank: Hangzó zeneelmélet: 90–95. l.
Könyvészet Bárdos Lajos, <i>Harminc írás</i>, Zeneműkiadó, Budapest, 1969. Bárdos Lajos: <i>Tíz újabb írás</i> (1969-1974). Zeneműkiadó, Budapest, 1974. Berger, W.G.: <i>Dimensiuni modale</i>. Editura Muzicală, București, 1979 Diaconu, Adrian: <i>Teorie superioară a muzicii</i>. Conservatorul "George Enescu", Iași, 1978. Dănceanu, Liviu, <i>Introducere în epistemologia muzicii</i>, Editura Muzicală, București, 2003. Duțică, Gheorghe, <i>Fenomenul polimodal în viziunea lui Olivier Messiaen</i>, Ed. Artes, Iași, 2003 Giuleanu, Victor: <i>Tratat de teoria muzicii</i>. Editura Muzicală, București, 1986 Keszler Lőrinc, <i>Zenei alapismeretek</i>. Zeneműkiadó, Budapest, 2000. Lendvai Ernő: <i>Bartók és Kodály harmóniavilága</i>, Budapest 1975. Péter Éva, <i>Zeneelmélet</i>, Presa Universitara Clujeana kiadó, Kolozsvár, 2017. Péter Éva, <i>Szolfézs példatár</i>, Napoca Star Kiadó, Kolozsvár, 2009. Péter Éva: <i>Zenei készségfejlesztő gyakorlatok</i>. Editura RISOPRINT, Cluj-Napoca, 2023 Răpă, Constantin: <i>Teoria superioară a muzicii</i>. Vol.I. Sisteme Tonale; Vol.II. Ritmul. Ed. Media Muzica, Cluj, 2001-2002. Salzman, Eric: <i>A 20. század zenéje</i>. Zeneműkiadó, Budapest, 1980. Strayer Hope R. <i>From Neumes to Notes: The Evolution of Music Notation</i>, Musical offerings, Vol. 4, 2013. Szelényi István, <i>Gyakorlati modulációtan</i>, Zeneműkiadó 1960. Taylor, Eric, <i>The AB Guide to Music Theory</i>, Part I, The Associated Board of the Royal Schools of Music, London, 1989 Timaru, Valentin: <i>Dicționar noțional și terminologic</i>. Editura Universității din Oradea, 2002.		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések

1. A dinamikai jelek értelmezése a szolfézsgyakorlatokban	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: hangerősség, fon, teraszos dinamika Bibliográfia: Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 5–17. Dobszay László, Bicinia sacra, 38–47.
2. Tempójelzések a szolfézsgyakorlatokban	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: tempo, metronom Bibliográfia: Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 18–26. Dobszay László, Bicinia sacra, 48–60
3. Zenei rövidítések előadása	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: D'a capo al Fine, ismétlődőjel, metrikai, ritmikai rövidítések Bibliográfia: Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 27–43. Dobszay László, Bicinia sacra, 61–68. Furda Augusta, Solfegii, 7
4. Ékesítések az egyházi dallamok népi előadásában és a népdalokban	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: előke, utóka, csoportos ékesítések, prallent trilla, trilla mordent Bibliográfia: Bartók Béla–Kodály Zoltán, Erdélyi magyar népdalok, 13, 24, 33.
5. Parlando, rubato ritmus előadása	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: parlando, rubato Bibliográfia: Kodály Zoltán, Válogatott biciniumok, 45. Dobszay László, Bicinia sacra, 17–23, 74–83. Furda Augusta, Solfegii, 8–9.
6. Vegyes összetételű ütemek felismerése, lejegyzése hallás után és2. olvasása.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: vegyes ütemek Bibliográfia: Kodály Zoltán, Válogatott biciniumok, 64–66. Dobszay László, Bicinia sacra, 69–73. Furda Augusta, Solfegii, 10–11.
7. Időmértékes ritmusú dallamok szolmizálása	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: giusto silabic bicron Bibliográfia: Dobszay László, Bicinia sacra, 84–92. Furda Augusta, Solfegii, 12–13. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 44–60.
8. Aksak ritmus olvasása és lejegyzése	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: aksak Bibliográfia: Dobszay László, Bicinia sacra, 93–97. Furda Augusta, Solfegii, 14–15. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 61–75.
9. Transzponált móduszok olvasása	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: transzponált móduszok Bibliográfia: Kodály Zoltán, Válogatott biciniumok, 7–13. Magyar Református Énekeskönyv 2, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 13, 14, 15, 18, 19, 27, 46. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 76–90.
10. Transzponált móduszok írása	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: transzponált móduszok Bibliográfia: Kodály Zoltán, Válogatott biciniumok, 14–30. Magyar Református Énekeskönyv 50, 51, 58. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 91–104.

11. Négy kereszt előjegyzésű dallamok szolmizálása és lejegyzése	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: E-dúr, cisz-moll Bibliográfia: Kodály Zoltán, Válogatott biciniumok, 30–44. Furda Augusta, Solfegii, 16–17. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 105–116.
12. Négyeshangzatok alakzatainak begyakorlása	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: négyeshangzatok fajtái. Bibliográfia: Kodály Zoltán, Válogatott biciniumok, 46–59. Furda Augusta, Solfegii, 18–19. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 197–200.
13. Megfordított négyeshangzatok írása-olvasása	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: quint-sext, terc-quart, secund akkord Bibliográfia: Kodály Zoltán, Válogatott biciniumok, 60–69. Furda Augusta, Solfegii, 20–21. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 201
14. A szűkített szeptimhangzat felismerése a dallampéldákban	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: szűkített szeptimhangzat Bibliográfia: Kodály Zoltán, Válogatott biciniumok, 70–81. Furda Augusta, Solfegii, 22–23. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 117–127.

Könyvészet

Bartók Béla, Kodály Zoltán, *Erdélyi magyar népdalok*, Rózsavölgyi és társa, Budapest, 2001
 Bárdos Lajos: *Hangzatgyakorló*, Zeneműkiadó, Budapest, 2001
 Dobszay László, *Bicinia sacra*, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest, 2000
 Diaconu, Adrian: *Teorie superioară a muzicii*. Conservatorul "George Enescu", Iași, 1978.
 Dăncănu, Liviu, *Introducere în epistemologia muzicii*, Editura Muzicală, București, 2003.
 Duțică, Gheorghe, *Fenomenul polimodal în viziunea lui Olivier Messiaen*, Ed. Artes, Iași, 2003
 Forrai Miklós, *Ezer év kórusa*, EMB 1977.
 Furda Augusta, *Solfegii*, Ed. MPC Cluj-Napoca 1996
 Kodály Zoltán, *Válogatott biciniumok*, Editio Musica, Budapest, 2004.
 Molnár A. – Agócsy L., *Klasszikus kánonok, 230 solfeggios*, EMB 2004.
 Nelida Nedelcuț, *Culegere de solfegii (extras din Metronom)*, Academia de Muzică Cluj, 1994
 Péter Éva, *Szolfézs példatár*, Napoca Star Kiadó, Kolozsvár, 2009.
 Rîpă C. – Nedelcuț N. *Solfegii pentru toți Vol II*. Editura MediaMuzica, Cluj 2002
 Rîpă Constantin – Silaghi Iuliu, *Culegere de melodii pentru solfegiere*, Academia de muzică Cluj, 1997,
 Silaghi Iuliu, *Antologie de melodii pentru solfegiere, Vol I–II*, Academia de muzică Cluj, 1997.
 Taylor, Eric, *The AB Guide to Music Theory*, Part I, The Associated Board of the Royal Schools of Music, London, 1989

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

Megfelelő szakmai képzés a zeneelmélet, zenei írás és olvasás területén.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A zeneelmélethez tartozó kérdések, fogalmak ismerete.	Ellenőrzés írásbeli teszt által	33%
	Zeneelméleti kérdések gyakorlati alkalmazása	Szemináriumi feladatok ellenőrzése	
10.5 Szeminárium / Labor	Egyszólamú zenediktálás hallás utáni rögzítése	A zenei hallás fejlődésének ellenőrzése zenediktálás által.	33%
	-Szolfézs darabok eléneklése (tanult anyag és prima vista) -népdalok, zenemű részletek emlékezetből történő eléneklése.	A kottaolvasási készség fejlődésének ellenőrzése a szolfézs gyakorlatok eléneklése által. Zenei memória fejlődésének ellenőrzése a memoriter darabok eléneklése által.	33%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
Az 5-ös osztályzat eléréséhez a következők szükségesek: 10 kurzusokon és 10 szemináriumon való részvétel, 5-ös osztályzat megszerzése a félév során megvalósult részértékelésen, valamint 5-ös osztályzat megszerzése a zeneelmélet vizsgán (elméletből teszt, szolfézsából és diktálásból gyakorlati feladatok).			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

	A fenntartható fejlődés általános ikonja						
							

Kitöltés időpontja:
2025. 09. 05.

Előadás felelőse:
Dr. Péter Éva

Szeminárium felelőse:
Dr. Csákány Csilla

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
...

Intézetigazgató:
.....

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.